

Tekniska nämnden

Motion om att utreda dricksvattendammar nedströms Tingstäde träsk

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att motionen anses besvarad.

Sammanfattning

En motion har inkommit där Centerpartiet Gotland yrkar:

”Att en oberoende teknikutredning belyser möjligheterna att komplettera Region Gotlands dricksvattenförsörjning med en ny vattenförsörjningsmetod.

Att Tekniska förvaltningen skyndsamt redovisar dessa tekniska och ekonomiska bedömningar och fördelar för att tas med i det vidare arbetet med Region Gotlands VA-plan.

Att Region Gotland ombesörjer att i konstruktiv och öppen anda föra en tidig dialog med potentiellt berörda markägare och informera dem om varför denna utredning görs.”

Bedömning

Vattenfrågan har de senaste åren kommit allt högre upp på agendan när det rör samhällsfrågor, detta i kombination med klimat- och miljöfrågor. Det är positivt att det skapar ett stort engagemang i samhället. Det behövs verkligen då vatten är vårt viktigaste livsmedel.

Gotland har en speciell geologi med kalksten och tunna jordlager som har svårt att bibehålla vattnet och ger att grundvattentillgången är mer begränsad än i övriga landet. Det finns tillräckligt med vatten, precis som motionen anger, problemet är att tillgången är högst när efterfrågan är lägst och omvänt. En lösning kan vara att fördröja vatten från att rinna ut direkt i Östersjön och lagra det i till exempel dammar.

Regionens pågående arbete

För att arbeta med en hållbar vattenanvändning genomförs flera projekt på VA-avdelningen vid Region Gotland. Några exempel på utredningar som berör förstärkning av tillgång till råvatten för dricksvattenproduktion är:

1 (3)

- Stadsutveckling Visborg där spillvattnet ska delas och bad-, disk- och tvättvatten ska renas till dricksvatten.
- Testbädden på Storsudret, där vi har ett avslutat projekt där spillvatten (alla fraktioner) renas till dricksvatten. Nästa projekt inom Testbädden är att sätta en dammlucka vid Mjölhatteträsk för att reglera sjön så att den kan magasinera delar av höstens och vårens avrinning. Om avtal med fastighetsägarna blir godkänt monteras dammlucka under tidig höst.
- Bästeträsk, mätdata för tillrinning, avrinning och vattennivå har samlats in under längre period. Datamodell, likt den för Tingsstäde träsk tas fram för att se möjlig mängd ytvatten som kan användas till dricksvattenproduktion.
- Nordkalk, magasinering regnvatten/länshållningsvatten i bergtäkt.

Regionens VA-avdelning arbetar på bred front för att hitta alternativ till framtida dricksvattenförsörjning och tittar på flera olika alternativ. För att på ett strukturerat sätt arbeta med denna komplexa fråga har VA-avdelningen i början av 2023 påbörjat en upphandling av konsult som ska genomföra en Multikriterieanalys (MKA) för Visbys framtida vattenförsörjning. Denna kommer bland annat att adressera den frågeställning som motionen lyfter.

Nedan är projektbeskrivningen:

”I multikriterieanalysen ska flera möjliga alternativ för Visbys framtida dricksvattenförsörjning utvärderas. Systemgränserna omfattar vattentäkt, distributionsledningar och eventuella reservoarer/tryckstegringar samt vattenverk. Alternativen kan och bör inkludera befintliga anläggningar och vattenresurser med möjlighet till samordningsvinster och ska vara realistiskt genomförbara. Vid behov ska även nya anläggningar och vattenresurser föreslås. Vissa skall-krav ska formuleras inom projektet och alternativen ska leva upp till dessa för att vara intressanta att utvärderas. Alternativen ska bedömas på en betygsskala från 1 till 10 utifrån uppsatta kriterier. Bland dessa kriterier ingår t.ex. ekonomi, driftsäkerhet, redundans, social acceptans och hållbarhet (exempelvis koldioxidutsläpp). Kriterierna tas fram inom ramen för projektet.

Betygen ska sättas gemensamt av en grupp med olika bakgrund i organisationen vid en eller flera workshopar. Varje kriterium innehåller ett antal underkriterier som vart och ett utvärderas. Underkriterier och kriterier viktas gemensamt. För varje underkriterium ska en kort motivering förklara det valda betyget. Genom betygssättning och viktning erhålls en rangordning av de olika alternativen.

Alternativen utvärderas också med avseende på om det finns viktiga knäckfrågor som kan vara avgörande för möjligheten att genomföra alternativet. Detta kan exempelvis handla om tillstånd eller försvårande aspekter kring driften. Utvärderingen ger en vägledning för hur man på det mest effektiva sätt ska investera i ökad vattenproduktion för Visby med omnejd”.

Några exempel på alternativ som ska vara med i MKA är:
Avsaltningsverk, ytvattendammar och möjliga grundvattentäkter.

För att få en bred kunskapsbas och neutral bedömning av alternativen kommer personer från Miljö & Hälsa, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Projektavdelningen och Park- och trafikavdelningen medverka.

På grund av höstens utmaningar med kontaminerad vattentäkt som krävde förändrad prioritering av resurser, har projektet försenats till hösten 2024.

Slutsats

Teknikförvaltningens bedömning är att den planerade Multikriterieanalysen inkluderar Centerpartiet Gotlands efterfrågade utredning.

Flera alternativa vattenförsörjningsmetoder utreds och skattas av en bred expertis.

Resultatet av projektet kommer kunna visa resurseffektiv väg fram för

Visbyområdets framtids vattenförsörjningsmetoder. Utredningen bör även kunna användas som underlag vid framtida vägval på andra delar av Gotland.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen 2024-05-24

Motion 2023-12-07

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör

Skickas till

Regionstyrelsen
Centerpartiet Gotland